

Ken Siewers
Kommunjurist

Bakgrund

På nämndens sammanträde den 13 juni 2024 gavs i samband med ärendet ”Bidrag till samlingslokaler” uppdrag till förvaltningen att utreda förutsättningarna för en ekonomisk förening u.p.a. att ansöka om bidrag, bland annat avseende möjligheter till vinstutdelning till medlemmarna (§ 78).

Allmänt om ekonomisk förening u.p.a.

En förening bedöms vara en ekonomisk förening om den har till syfte att främja medlemmarnas ekonomiska intressen genom ekonomisk verksamhet som medlemmarna deltar i.¹

Medlemsintresset som föreningens verksamhet ska främja måste därmed vara av ekonomiskt slag. Syften som enbart främjar ideella ändamål kan inte registreras som ekonomiska föreningar.² Däremot finns undantagsbestämmelser för äldre ekonomiska föreningar som inte uppnår kravet i 4 § men som bildats före 1 juli 2018. Dessa fick ha kvar sin status som ekonomisk förening, med tillägg u.p.a. (utan personligt ansvar).³

I ett avgörande från dåvarande Regeringsrätten ansåg domstolen att en Folkets hus förening inte uppnådde kravet på ekonomisk verksamhet enligt då gällande regler varför deras ansökan om att registreras som ekonomisk förening avslogs.⁴ Föreningen hade följande ändamål:

”främja medlemmarnas och de till dem anslutna medlemmarnas ekonomiska intressen genom att till medlemmarna, till dem anslutna medlemmar och i orten verksamma sammanslutningar uthyra lokaler för möten, teater, biograf, bibliotek, bostäder samt lek- och festplatser samt att för medlemmarna och de till dem anslutna medlemmarna driva teater- och biograf- samt annan därmed sammanhängande rörelse”

Bidrag utifrån kommunallagen

Bidrag till en Folkets hus förening som också är en ekonomisk förening u.p.a. har prövats i två mål hos förvaltningsrätten i Malmö utifrån kommunalrättsliga frågor.⁵ I de båda domarna hänvisar rätten till att Folkets hus föreningar var upptagna som ansökningsberättigade i kommunens riktlinjer för bidrag. Vidare hänvisas till att både föreningen som var ekonomisk förening u.p.a. (den klagande som inte beviljades bidrag) samt den ideella föreningen (som beviljades bidrag) vid ansökningstillfället bedömdes uppfylla kommunens krav på öppenhet och allmänintresse varför det stred mot likställighetsprincipen att inte bevilja den klagande föreningen bidrag.

¹ 1 kap. 4 § lagen (2018:672) om ekonomiska föreningar (LEK).

² Se Mallmén m.fl., Lagen om ekonomiska föreningar (9 november 2023, JUNO), kommentaren till 1 kap. 4 § under rubriken ”Främjandet ska avse medlemmarnas ekonomiska intressen”.

³ 2 § lagen (2018:673) om införande av lagen (2018:672) om ekonomiska föreningar.

⁴ RÅ 1953 ref. 48.

⁵ Förvaltningsrätten i Malmö, dom meddelad 2018-05-25, mål nr 2030, samt förvaltningsrätten i Malmö, dom meddelad 2019-05-17, mål nr 10816-18.

I ett senare avgörande från förvaltningsrätten i Jönköping prövades lagligheten gällande bidrag till en Folkets hus förening som är en ekonomisk förening där den klagande menade att bidragsbeslutet bland annat stred mot förbudet i kommunallagen mot att ge enskilda näringsidkare individuellt riktat stöd.⁶ Domstolen uttalade beträffande frågan om föreningen skulle anses vara näringsidkare:

”Av det underlag som nämnden haft vid sitt beslutsfattande framgår att Föreningen bedriver hela verksamheten utan vinstsyfte och att allt överskott går till att bredda och fördjupa verksamheten. Förvaltningsrätten ser ingen anledning att ifrågasätta detta och är därför av den uppfattningen att Folkets Hus och Parker med dess föreningar inte har som syfte att vara vinstgivande. Enligt förvaltningsrätten är det därför inte visat att Föreningen ska anses som näringsidkare.”⁷

Vinstutdelning i ekonomisk förening u.p.a.

En ekonomisk förening kan besluta om vinstutdelning till exempelvis medlemmarna genom beslut från föreningsstämman.⁸ Eftersom lagen om ekonomiska föreningar tillämpas även för föreningar med u.p.a. finns möjligheter för den typen av förening att besluta om vinstutdelning.

Folkets hus Åmmeberg u.p.a.

Föreningen har till ändamål att ”främja medlemmarnas och samhällets intressen genom att tillhandahålla samlingslokaler, driva kafé, biografrörelse samt dans”.⁹

Som kan ses i ändamålet hos Folkets hus Åmmeberg synes föreningen inte ha det ekonomiska intresset som framgår i lagen om ekonomiska föreningar och sträcker sig utanför enbart medlemmarnas intressen genom att rikta sig till samhället. Föreningen har därmed ett ändamål som mer liknar ett ideellt och med stöd av ovan nämnd praxis bör föreningen kunna jämföras med en ideell förening avseende rätten till bidrag.

Vad gäller särskilt kring frågan om vinstutdelning kan utläsas från föreningens årsmötesprotokoll att ingen sådan utdelning skett.

---

⁶ 2 kap 8 § kommunallagen (2017:725).

⁷ Förvaltningsrätten i Jönköping mål nr 875-17.

⁸ 13 kap. 1 och 3 §§ LEK.

⁹ <https://www.allabolag.se/7757001735/ammebergs-folkets-husforening-u-p-a>.